

Yhteisön kokoamaa ammattiperinnettä Suomen Ilmailumuseossa

Suomen Ilmailumuseossa on käynnissä Yhteisöllisen ammattiperinteen keruu museossa -hanke, joka toteutuu museoiden innovatiivisena hankkeena. Pääasiallisena yhteistyökumppanina toimii lentoliikenteen matkustamopalveluhenkilökunnan eli lentoemäntien, stuerttien ja purserien perinnejärjestö Evergreens ry.

Yhteisöllisen ammattiperinteen keruu museossa -hankkeen tavoitteena on kehittää ammattiperinteen keruun työkaluja yhteistyössä perinnejärjestöjen kanssa. Hankkeessa kohtaavat paitsi vapaaehtoiset yhdistysaktiivit ja museon henkilökunta, myös erilaisia työuria tehneet, eri aikoina ja eri lentoyhtiöissä työskennelleet matkustamohenkilökunnan jäsenet. Tavoitteena on totta kai myös edistää uudenlaisia kohtaamisia yleisön kanssa, jotka hankeblogi, Finna-palveluun aiemmassa hankkeessa tallennettu materiaali ja perusnäyttelyn uudistaminen mahdollistavat.

Työyhteisö kohtaa ammattialansa esineistöä

Suomen Ilmailumuseon kokoelmissa on harvemmin näytteillä olleita virkapukuja ja niiden asusteita, cabin-tarvikkeita, astiastoja, valokuvia, ohjekirjoja ja muuta vastaavaa materiaalia. Hankkeessa näitä esineitä tutkitaan ja tulkitaan yhdessä niitä työssään käyttäneiden henkilöiden kanssa. Matkustamopalvelutyön ammattilaiset tulevat mukaan aineiston kuvailu- ja julkaisuprosessiin. Kuvailussa halutaan teknisten tietojen lisäksi tietoa koko käyttökontekstista, käyttäjän kokemukset mukaan lukien. Myös esineistön suunnittelu- tai valintaprosessista kertyy tietoa, sillä henkilökunta on jossain määrin osallistunut esimerkiksi virkapukujen suunnitteluun tai valintaan.

Hankkeessa on ajateltu myös vapaaehtoistoiminnan muotojen laajentamista. Suomen Ilmailumuseossa tehdään eniten museoalan vapaaehtoistyötä: Museoviraston ylläpitämän museotilasto-verkkopalvelun mukaan vuonna 2017 siellä tehtiin vapaaehtoistyötä huimat 11 886 tuntia, kun seuraavaksi tulleilla museoilla vapaaehtoistyön määrät olivat noin 2600-2700 tuntia. Vapaaehtoistoiminta on Ilmailumuseon strateginen painopiste, ja sen on aina ollut tärkeä osa Suomen Ilmailumuseon toimintaa juontuen jo siitä seikasta, että museo on yhdistysvoimin perustettu. Määrällisesti eniten museon vapaaehtoistyössä tehdään ilma-aluksiin ja niiden tekniikkaan keskittyvää entisöinti- ja kokoelmatyötä, joten hanke tuo uudenlaisia ammattiryhmiä museon piiriin.

Hanke tuo uusia näkökulmia myös perusnäyttelyn sisällöntuotantoon. Nykyisessä, elinkaarensa päässä olevassa perusnäyttelyssä korostuvat ilma-alukset objekteina sekä ilmailutekniikka. Ilmailualan ammatit tai ihmiset koneiden takana – ympärillä, sisällä – eivät juuri pääse kertomaan tarinaansa. Matkustamopalveluhenkilökunnan ammattiperinnettä keräämällä kuva ilmailualasta täydentyy, ja hankkeen työpajat tarjoavat kokemusta uuden perusnäyttelyn yleisökuratoinnin menetelmistä.

Monenlaisia kohtaamisia

Vuoden 2018 aikana hanketta pohjustettiin siten, että matkustamopalveluhenkilökunnan perinnejärjestö Evergreens ry:n jäsenistö muodosti keskuudessaan työryhmiä, jotka ovat määritelleet matkustamopalvelutyön eri osa-alueita. Tapaamiset museon henkilökunnan kanssa ovat olleet

konsultatiivisia, ja Evergreensit ovat kohdanneet pääasiassa toisiaan yhteisen historiansa äärellä. He ovat haastatelleet toisiaan ja keränneet esitietoja lomakkeille. Tämä on taso, jossa museolla on varsin vähän sananvaltaa ja jossa kartuntaa voidaan vain odottaa. Yhdistyksen jäsenten keskisillä tapaamisilla voi kuitenkin uskoa olevan suurta merkitystä tekijöille itselleen yhteisön jäsenten kohdatessa eri aikakausina ja eri tehtävissä työskennelleitä henkilöitä, ja kuullessa heidän ura- ja elämänpoluistaan.

Lentoemännät eri aikakausilta kohtaavat ammattiperinteen keruuhankkeessa. Kuvassa tutkitaan vuoden 1948 kurssilta – toiselta järjestetyltä – valmistuneen Rita Bützovin luovuttamaa materiaalia, mm. lentoemännän työpäivästä kertovaa artikkelia. Kuva: Mia Kunnaskari

Vuonna 2019 aloitettiin työpajat museolla. Evergreens ry ei suinkaan ole ainoa suomalaisen lentoliikenteen perinnejärjestö, ja hankkeessa ovatkin jo kohdanneet eri lentoyhtiöiden palveluksessa olleet henkilöt.

Kokoelmien äärellä museon henkilökunta on päässyt täydentämään kokoelmatietoja ja myös kokoelmat ovat täydentyneet, kun puutteita on havaittu ja niitä täydennetty. Matkustamopalvelutyön ammattilaisille tarjoutuu tilaisuus kohdata tuttu esine – jos ei henkilökohtaisen ammattiuran ajalta tuttu, niin ainakin ammattiyhteisössä käytetty – uudessa kontekstissa ja samalla oppia museon toimialasta. Työpajoissa on ollut mielenkiintoista ja hienoa havaita alan sisäinen yhteishenki ja koherenssi. Matkustamohenkilökunta on hyvin organisoitunutta ja alalle omistautunutta.

Kohti yleisöjen kohtaamista

Työ on jatkumoa Suomen Ilmailumuseon aikaisempaan *Aeron siivin Eurooppaan* -hankkeeseen, jossa Finnaan tallennettiin Aero Oy:n eli nykyisen Finnairin lentoaikatauluja ja muita pienpainatteita. Työpajoissa on tutustuttu Ilmailumuseon Finna-sivulla oleviin aineistoihin ja opastettu osallistujia Finnan käyttöön. Keruuhankkeesta viedään valittuja aineistoja Finnaan, tavoitteena saada uusia kohtaamisia aikaan niin suuren yleisön, ilmailuharrastajien kuin matkustamopalvelun ammattilaisten kesken.

Kirjoittaja on FM (estetiikka) ja Jyväskylän yliopiston kulttuuriympäristön tutkimuksen koulutusohjelman opiskelija, joka työskentelee Suomen Ilmailumuseossa viestintä- ja hankekoordinaattorina.

LÄHTEET

- Suomen Ilmailumuseo ja Kansalaisareena: Vapaaehtoistoimintaa kehittämään – opas ammatillisille museoille. 2017.
- Museovirasto. Museotilasto 2017
- Aeron siivin Eurooppaan -hanke Finnassa